

FELICIA MONAH LA A 60-A ANIVERSARE

Felicia Monah este cunoscută atât în mediile științifice ale arheologilor, cât și ale biologilor, ca un prestigios cercetător, reprezentant al unui domeniu interdisciplinar, arheobotanica. Având preocupări în alt domeniu interdisciplinar, arheozoologia, am întâlnit-o pe Felicia Monah în urmă cu peste 10 ani, în conjuncturi care ne-au apropiat în demersurile științifice, reprezentând pentru mine un exemplu de competență profesională și devotament pentru disciplina pe care o reprezintă, arheobotanica.

Născută în 1947 la Tudora, județul Botoșani, și-a făcut studiile universitare la Facultatea de Științele Naturii a Institutului Pedagogic Iași (1965–1968) și la Facultatea de Biologie-Geografie a Universității “Alexandru Ioan Cuza” Iași (1968–1972). A obținut titlu de *doctor în biologie* la Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” Iași, în 1998.

După terminarea studiilor universitare, timp de doi ani a profesat în învățământul preuniversitar, ca profesor de biologie. Ulterior s-a reorientat profesional, fiind muzeograf-botanist la Muzeul de Științele Naturii Roman (1971–1975); biolog la Oficiul pentru Patrimoniul Național Bacău (1975–1980); muzeograf-botanist la Complexul Muzeal al Județului Neamț (1980–1988); biolog principal la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași (1989–1990); biolog principal (1990–1991), cercetător științific (1991–2000) și cercetător principal II (2000–2005) la Institutul de Arheologie (Laboratorul de Arheobotanică) al Filialei Academiei Române din Iași. Pensionată din decembrie 2005, Felicia Monah își continuă în prezent activitatea ca cercetător principal II asociat la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași.

Felicia Monah este apropiată arheologiei prin domeniul său principal de cercetare, arheobotanica. Primele sale studii de arheobotanică au fost realizate și publicate în anii 1984–1986, împreună cu Dr. Marin Cărciumaru, lucrările incluzând identificări arheobotanice din situri neolitice din Moldova (a se vedea lista de lucrări anexată). Cele peste 50 de articole și cărți publicate de-a lungul activității sale științifice reflectă un spectru mai larg al preocupărilor științifice, incluzând arheobotanica, dar și vegetația actuală. Publicațiile sale constituie lucrări de referință în literatura de specialitate, fiind expresia unei temeinice formări ca specialist

botanist, a unei solide documentări în literatura de specialitate internațională, precum și a competenței de a interpreta interdisciplinar informațiile. Cercetările sale de arheobotanică s-au axat pe culturile neolitice, La Tène, precum și medievale, de pe aproape tot cuprinsul țării. În ultima sa carte publicată în 2008, monografia „*Cercetări arheobotanice în tell-ul calcolitic Poduri-Dealul Ghindaru*”, Felicia Monah, în colaborare cu arheologul Dan Monah, prezintă rezultatele investigațiilor realizate pe parcursul a 26 de ani, cu raportări la stratigrafia și cronologia eșantioanelor, contextul arheologic, cantitatea și compoziția floristică.

Investigațiile asupra florei și vegetației actuale din zone diferite ale Moldovei (Suceava, Neamț, Bacău) au susținut permanent, prin rezultatele lor, autoritatea de botanist în studiile privind resturile vegetale descoperite în siturile arheologice. O dovadă convingătoare în acest sens este volumul publicat în 2001, „*Flora și vegetația cormofitelor din Lunca Siretului*”. Realizată în stil monografic, pe baza cercetărilor de teren, lucrarea reprezintă sinteza inventarierilor floristice și de asociații vegetale, cu raportări la influența antropică asupra vegetației.

Participările la mai multe campanii de săpături arheologice i-au amplificat competența de analiză interdisciplinară, Felicia Monah fiind o susținătoare a cercetărilor complexe care să asigure recuperarea și valorizarea cât mai completă a multitudinii de artefacte dintr-un sit arheologic. Un sprijin deosebit în demersurile sale științifice interdisciplinare l-a primit de la soțul său, reputatul arheolog Dan Monah, alături de care a participat la numeroase campanii arheologice și a publicat multe lucrări. Felicia Monah a luat parte, ca membru de colectiv, la cercetările interdisciplinare de la Poduri-Dealul Ghindaru (județul Bacău) din perioada anilor 1980–1996, 2000–2007, la săpăturile arheologice de la Izvoare-Piatra Neamț (campania 1984), la cercetările din tell-ul de la Hârșova (județul Constanța) în campaniile 1998–2005.

Ca arheobotanist, Felicia Monah a comunicat rezultate ale cercetării sale în peste 50 manifestări științifice desfășurate în țară și în străinătate (Republica Moldova, Belgia, Ucraina, Marea Britanie, Spania, Franța). La rândul său, a participat la organizarea unor colocvii, precum „*Manifestări religioase la triburile Cucuteni-Tripolie*” (Iași, iunie 1993), „*Stadiul cercetărilor arheobotanice și arheozoologice în România*” (Iași, noiembrie, 2005).

În perioada anilor 1997–2000, a inițiat și condus, în cadrul Institutului de Arheologie din Iași, două proiecte de cercetare „*Cercetări arheobotanice pentru Moldova medievală (secolele XI–XVII)*”, „*Cercetări arheobotanice pentru Moldova mileniului I d. H.*”, cu a căror finanțare a contribuit la dezvoltarea infrastructurii de cercetare. De asemenea, Felicia Monah a participat ca membru de colectiv la alte nouă programe de cercetare, dintre care patru internaționale.

Rezultatele activității de cercetare au fost recunoscute în mediile academice și prin cele două premii conferite: Premiul “Adrian Rădulescu” acordat de Ministerul Culturii și Cultelor în 2003 pentru expoziția și volumul „*Poduri-Dealul Ghindaru. O Troie în Subcarpații Moldovei*”; Diploma de merit pentru activitate în domeniul cercetării arheologice, oferită, în 2005, de Ministerul Culturii și Cultelor.

Cercetările și lucrările științifice ale Feliciei Monah au constituit repere teoretice și metodologice în pregătirea generației tinere de arheobotaniști din România. Dornică să instruiască tineri cercetători care să promoveze la nivel internațional științele arheobotanice, Felicia Monah a răspuns cu multă solitudine și deschidere spre dialog celor care au dorit să se specializeze în acest domediu. În prezent, Felicia Monah coordonează secția de Arheobotanică din Laboratorul de Bioarheologie, organizat în cadrul *Platformei de cercetare și formare interdisciplinară în domeniul arheologiei (ARHEOINVEST)*, în Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. În această calitate, a contribuit la înființarea și dezvoltarea atât a infrastructurii necesare cercetărilor de arheobotanică, cât și a resursei umane. Trei tinere cercetătoare se formează astăzi sub atenta îndrumare a Feliciei Monah în subdomenii distincte ale arheobotanicii: carpologie, antracologie și palinologie.

În decursul întregii activități profesionale desfășurate până în prezent, colaboratorii săi apropiați au apreciat conduita corectă, obiectivă și riguroasă a Feliciei Monah, precum și deschiderea spre noile curente științifice internaționale. Rezultatele cercetărilor sale arheobotanice vor constitui și în viitor referințe valoroase, absolut necesare studiilor interdisciplinare care vor considera fenomenele istorice în contextul factorilor ecologici, sociali și economici.

Cu prilejul împlinirii a 60 de ani de viață, dorim să-i adresăm colegei noastre Felicia Monah gândurile noastre de aleasă considerație și urările de multă sănătate și reușite profesionale. La mulți ani!

LUMINIȚA BEJENARU

LISTA PUBLICAȚIILOR

- D. Monah, F. Monah, C.-M. Mantu, Gh. Dumitroaia, 1997, *Cucuteni. The Last Great Chalcolithic Civilization of Europe*, Ed. Athena Publishing & Printing House, Bucharest, 245 p.
- D. Monah, F. Monah, C.-M. Mantu, Gh. Dumitroaia, 1997, *O TEΛEYTAIOS MEΓAΛOS XAAKOΛIΘIKOS ΠOΛITIΣMOΣ THΣ EYPΩΠHΣ*, Ed. Athena Publishing & Printing House, Bucharest, 245 p.
- Al. Manoliu, G. Negrean, F. Monah, V. Zanoschi, M. Coroi, 1998, *Plante inferioare din Masivul Ceahlău. Alge, ciuperci, licheni, mușchi*, Ed. Cerami, Iași, 428 p.
- F. Monah, 2001, *Flora și vegetația cormofitelor din Lunca Siretului*, Ed. „Constantin Matasă”, Bibliotheca Historiae Naturalis, I, Piatra Neamț, 268 p. + o hartă.
- Al. Manoliu, V. Zanoschi, M. Coroi, G. Negrean, M. Coroi, F. Monah, N. Nechita, 2002, *Flora masivului Ceahlău*, Ed. Corson, Iași, 685 p.
- D. Monah, Gh. Dumitroaia, Felicia Monah, C. Preoteasa, Roxana Munteanu, D. Nicola, 2003, *Poduri-Dealul Ghindaru. O troie în Subcarpații Moldovei*, Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, XIII, Ed. „Constantin Matasă”, Piatra Neamț, 248 p.
- F. Monah, D. Monah, 2008, *Cercetări arheobotanice în tell-ul calcolitic Poduri-Dealul Ghindaru*, Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, XIX, Ed. „Constantin Matasă”, Piatra Neamț, 212 p.
- D. Mititelu, N. Barabaș, F. Nechita, 1976, *Schedae ad “Floram districti Bacoviensis exiccatam”*, Centuria VI, Bacău, 30 p.
- D. Mititelu, N. Barabaș, F. Nechita, 1977, *Flora și vegetația împrejurimilor municipiului Roman (jud. Neamț)*, în *Studii și comunicări*, Biologie vegetală (1976–1977), Bacău, p. 281–316.
- F. Nechita, 1980, *Arbori ocrotiți în județul Bacău*, în *Ocrotirea naturii în Moldova*, Iași, p. 103–106.
- Al. Manoliu, F. Nechita, 1980, *Cercetări micologice în rezervația Runc-Racova și Masivul Ceahlău*, în *Studii și comunicări* (1979–1980), Bacău, p. 21–29.
- M. Cârciușmaru, F. Monah, 1984, *Reconsiderări asupra determinărilor de semințe carbonizate de la Frumușica și Valea Lupului*, în *Studii și cercetări de istorie veche și arheologie*, 24/4, București, p. 251–252.
- F. Monah, 1985, *Amprente de frunze descoperite în stațiunea arheologică Poduri-Dealul Ghindaru, județul Bacău*, în *Memoria Antiquitatis*, IX–XI (1977–1979), Piatra Neamț, p. 685–691.
- M. Cârciușmaru, F. Monah, 1985, *Raport preliminar privind semințele carbonizate de la Poduri-Dealul Ghindaru, jud. Bacău*, în *Memoria Antiquitatis*, IX–XI (1977–1979), Piatra Neamț, p. 699–708.
- D. Mititelu, F. Monah, 1986, *Flora și vegetația municipiului Piatra Neamț*, în *Memoriile secțiunilor științifice*, N, T.IX, nr. 1, Academia Română, p. 245–253.
- M. Cârciușmaru, F. Monah, 1986, *Determinări paleobotanice pentru neoliticul din Moldova*, în *Acta Moldaviae Meridionalis*, Vaslui, VII–VIII (1985–1986), p. 57–64.
- F. Monah, I. Bara, D. Monah, 1987, *Observații asupra compoziției depozitelor de cereale din așezarea Precucuteni III de la Poduri-Dealul Ghindaru*, în *Memoria Antiquitatis*, XV–XVII (1983–1985), p. 249–261.
- M. Cârciușmaru, F. Monah, 1987, *Déterminations paléobotaniques pour les cultures Précucuteni et Cucuteni*, în M. Petrescu-Dîmbovița, N. Ursulescu, D. Monah, V. Chirica (eds.), *La civilisation de Cucuteni en contexte européen*, Bibliotheca Archaeologica Iassiensis, I, Iași, p.167–174.
- F. Monah, D. Monah, 1987, *Plante folosite de populațiile neo-eneolitice de pe teritoriul Moldovei în milenii IV–III î.e.n.*, în *Culegere de studii și articole de biologie*, 3, Universitatea “Al. I. Cuza”, Grădina Botanică, Iași, p. 156–159.
- F. Monah, 1988, *Noi determinări arheobotanice pentru Moldova*, în *Arheologia Moldovei*, XII, p. 303–309.
- F. Monah, N. Nechita, 1989, *Flora medicinală din localitatea Dulcești (jud. Neamț)*, în *Plante medicinale – realizări și perspective*, 2, Piatra Neamț, p. 195–201.
- F. Monah, D. Monah, 1991, *Arkheobotaniceskie issledovanija eneolita Karpato-Prutskogo regiona*, în *Drevnejsie obscnosti zemledel'cev i skotovodov Severnogo Pricernomor'ja (V tys. do n.e–V v. n.e.)*, Kiev, p. 33–35.
- F. Monah, 1992, *Amprente de plante descoperite în așezări eneolitice din Moldova*, în *Arheologia Moldovei*, XV, p. 185–189.
- F. Monah, 1992, *Déterminations archéobotaniques pour la Moldavie du I-er millénaire de n.e.*, în *Symposia Thracologica* Nr. 9, Bibliotheca Thracologica nr. II, București, p. 200–201.
- D. Mititelu, F. Monah, N. Nechita, 1992, *Contribuții la studiul florei și vegetației higro-hidrofile din județul Neamț*, în *Studii și cercetări*, Biologie-Muzeologie, VI, Piatra Neamț, p.44–60.
- D. Mititelu, F. Monah, 1993, *Flora și vegetația rezervației forestiere „Lunca Zamostei” (jud. Suceava)*, în *Buletinul Grădinii Botanice*, 4, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, p.61–68.
- F. Monah, 1994, *Considérations sur les macrorestes végétaux découverts en Moldavie, dans les établissements du I-er mil. après J.-C.*, în *Relations Thracico-Illyro-Helléniques. Actes du XIV-e symposium national de thracologie (à participation internationale)*. Băile Herculane (14–19 septembrie 1992), București, p.417–428.

- F. Monah, 1994, *Determinări arheobotanice pentru stațiunea neolitică de la Parța (comuna Șag, jud. Timiș)*, în *Acta Musei Napocensis*, 31/I, p. 81–85.
- F. Monah, D. Monah, 1996, *Macrorestes végétaux découvertes dans les niveaux Cucuteni A2 et B1 de Poduri – „Dealul Ghindaru”*, în Gh. Dumitroaia, D. Monah (eds.), *Cucuteni aujourd’hui*, Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, II, Piatra Neamț, p. 49–62.
- F. Monah, 1996, *Macroresturi vegetale provenind din stațiuni arheologice din a II-a jumătate a mileniului I î. de H. și prima jumătate a mileniului I d. H.*, în *Arheologia Moldovei*, XIX, p. 293–297.
- F. Monah, D. Monah, 1997, *Stadiul cercetărilor arheobotanice pentru eneoliticul din Moldova de vest*, în *Memoria Antiquitatis*, XXI, p. 297 – 316.
- F. Monah, L. Aniței, 1997, *Contributions floristiques et phytocénologiques*, în *Anuarul Muzeului Național al Bucovinei*, p. 99–110.
- F. Monah, D. Monah, 1997, *Archaeobotanical materials from Moldavia and Dobruja (millennia 1st B.C. – 1st A.D.)*, în *The Thracian World at the Crossroads of Civilizations*, I, București, p. 620–627.
- F. Monah, 1998, *Flora și vegetația din Lunca Siretului (rezumatul tezei de doctorat)*, Facultatea de Biologie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 33 p.
- F. Monah, 1999, *Analiza arheobotanică a unui complex menajer gumelnițean din tell-ul de la Hârșova*, în *Arheologia Moldovei*, XXII, p. 255–263.
- F. Monah, 2000, *Determinări arheobotanice pentru stațiuni medievale din Moldova și Brăila*, în *Arheologia medievală*, III, p. 179–184.
- F. Monah, 2000, *Amprente de plante din așezarea Cucuteni A de la Trușești-Țuguieța*, în M. Petrescu-Dîmbovița, M. Florescu, A.C. Florescu, *Trușești. Monografie arheologică*, Iași p. 677 – 678.
- F. Monah, 2000, *Rapport préliminaire sur les macrorestes végétaux du Complexe ménager 521 – le tell énéolithique Hârșova (Dép. de Constanza). La campagne de 1998*, în *Cercetări Arheologice*, XI, partea I (1998–2000), p. 66–74.
- F. Monah, D. Monah, 2002, *Les céréales cultivées par les populations néo- et énéolithiques de la Moldavie*, în *Pain, fours et foyers des temps passés. Archéologie et traditions boulangères des peuples agriculteurs d’Europe et du Proche Orient*, *Civilisations*, 49/1–2, p.67–76.
- F. Monah, D. Monah, 2003, *Nouvelles déterminations archéobotaniques concernant le tell Poduri-Dealul Ghindaru*, în *Tripolian Settlements-giants. The international symposium materials*, Korvin Press, Kiev, p. 252–255.
- F. Monah, D. Monah, 2004, *Observații asupra buruienărilor descoperite în așezările complexului cultural Cucuteni*, în *Arheologia Moldovei*, XXV, p. 293–304.
- F. Monah, D. Monah, 2005, *Le répertoire des déterminations archéobotaniques du tell calcolithique de Poduri-Dealul Ghindaru*, în Gh. Dumitroaia, J. Chapman, O. Weller, C. Preoteasa, D. Nicola. R. Munteanu, D. Monah (Eds.), *Cucuteni – 120 Years of Research. Time to sum up*, Piatra Neamț, p. 247–276.
- F. Monah, 2005, *Analiza macroresturilor vegetale din stațiunile calcolitice de la Luncavița și Isaccea, județul Tulcea*, în *Arheologia Moldovei*, XXVIII, p. 365–370.
- F. Monah, D. Monah, 2005, *Determinări arheobotanice pentru tell-ul calcolitic Poduri- Dealul Ghindaru (1979–2005)*, în *Arheologia Moldovei*, XXVIII, p. 343–364.
- F. Monah, 2005, *Răspândirea plantelor cultivate în spațiul carpato-nistrean în milenii VI–IV î. H.*, în *Arheologia Moldovei*, XXVII, p. 289–300.
- F. Monah, D. Monah, 2005, *Les données archéobotaniques du tell chalcolithique de Poduri Dealul Ghindaru*, în *Studii de Preistorie*, 2 (2003–2004), București, p.135–142.
- F. Monah, 2007, *The spread of cultivated plants in the region between the Carpathians and the Dniester, 6th–4th millennia cal BC*, în S. Colledge, J. Conolly (Eds.), *Origins and Spread of Domestic Plants in Southwest Asia and Europe*, University College London Institute of Archaeology, Left Coast Press, CA, p. 111–124.
- F. Monah, 2007, *Nouvelles déterminations archéobotaniques pour la Roumanie*, în *Arheologia Moldovei*, XXX, p. 343–352.
- D. Monah, D. Popovici, Gh. Dumitroaia, F. Monah, Gh. Lupașcu, V. Cotiușă, C. Bem, A. Bălășescu, D. Moise, V. Radu, C. Haită, N. Șorloiaca, 2001, *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău. Punct: Dealul Ghindaru*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2000*, cIMeC Institutul de Memorie Culturală, București, p. 190–198.
- D. Monah, D. N. Popovici, Gh. Dumitroaia, F. Monah, C. Bem, A. Bălășescu, V. Radu, C. Haită, C. Preoteasa, Gh. Lupașcu, V. Cotiușă, 2002, *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău. Punct: Dealul Ghindaru*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2001*, cIMeC – Institutul de Memorie Culturală, București, p. 242–246.
- D. Monah, F. Monah, D. N. Popovici, C. Bem, Gh. Dumitroaia, C. Preoteasa, E.-R. Munteanu, D.-C. Nicola, A. Bălășescu, V. Radu, C. Haită, Gh. Lupașcu, V. Cotiușă, D. Garvăn, S. Grigore, 2003, *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău. Punct: Dealul Ghindaru*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2002*, cIMeC – Institutul de Memorie Culturală, București, p. 243–245.

- D. Monah, F. Monah, D. Popovici, Gh. Dumitroaia, C. Preoteasa, E.-R. Munteanu, D.-C. Nicola, D. Garvăn, G. Bodi, C. Bem, A. Bălășescu, V. Radu, C. Haită, V. Cotiugă, C. Crețu, 2004, *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău. Punct: Dealul Ghindaru*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2003*, cIMeC – Institutul de Memorie Culturală, București, p. 242–244.
- D. Monah, F. Monah, D. N. Popovici, C. Bem, Gh. Dumitroaia, C. Preoteasa, R.-E. Munteanu, D. Garvăn, M. Gheorghe, A. Bălășescu, V. Radu, C. Haită, 2005, *Poduri, com. Poduri, jud. Bacău. Punct: Dealul Ghindaru*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2004*, cIMeC – Institutul de Memorie Culturală, București, p. 281–283.
- F. Monah, 1994, *Recenzie* la D.R. Harris & K.D. Thomas (eds.), *Modelling Ecological Change. Perspectives from Neoecology, Paleoecology and Environmental Archaeology*, Institute of Archaeology, University College London, 102 p. 29 figs., London, 1991, în *Memoriile secțiilor științifice*, seria IV, tomul XV, nr.1/1992, Ed. Academiei Române, București, p. 364–365.
- F. Monah, 1997, *Prezentare Colocviul internațional "The Tells – Cronological Axes of Prehistory, Bacău–Poduri–Tescani, 7–10 Sept. 1995"*, în *Memoria Antiquitatis*, XXI, p. 449–451.
- F. Monah, D. Monah, 1997, *Prezentare Colocviul internațional "Le Bassin du Bas Danube entre le V–IIIe millénaire avant notre ère, București, 13–15 Nov. 1996"*, în *Memoria Antiquitatis*, XXI, p. 451–453.
- F. Monah, 2005, *Prefață*, în M. Cărciumaru, M. Pleșa, M. Mărgărit, *Omul și plantele. Manual de analiză carpologică*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, p. 9–11.
- F. Monah, 2005, *Recenzie* la C. Bourquin-Mignot, J.-É. Brochier, L. Chabal, S. Crozat, L. Fabre, F. Guibal, Ph. Marinval, H. Richard, J.-F. Terral, I. Théry-Parisot, *La botanique*, Ed. Errance, Collection «Archéologiques» dirigée par Alain Ferdière, Paris, 1999, 208 p, în *Arheologia Moldovei*, XXVIII, p. 411–414.